

АНАЛІЗ КРИТЕРІЇВ ТА ПОКАЗНИКІВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ

Обґрунтуванню критеріїв та показників професійної компетентності у майбутніх учителів із філософських, психологічних та педагогічних позицій присвячено спеціальні дослідження. У довідниковій літературі поняття «критерій» (від грец. *kriterion* – засіб судження, мірило) визначається як ознака, на підставі якої дається оцінка якого-небудь явища, дії. У свою чергу термін «показник» характеризує конкретний прояв сутності якостей процесу чи явища і є складником критерію. Отже, критерій як характеристика педагогічного явища чи об'єкта може мати кілька чи навіть багато показників. Ряд авторів (С. Арзуханова, І. Демура, Н. Флегонтова, О. Шмерко) під критеріями визначають змістовні елементи структури компетентності, а показниками – кількісні або якісні характеристики властивості, ознаки об'єкта, що вивчається, тобто міру сформованості того або іншого критерію. При цьому розрізняють: якісні показники, які фіксують наявність чи відсутність якої-небудь властивості; кількісні показники, які фіксують міру вираженості, розвитку властивості. Складність структури професійної компетентності майбутніх учителів та організаційно-педагогічних умов її формування, призводить до значної кількості показників, що пропонується використовувати для оцінювання якості фахової підготовки педагогічних кадрів, широкий їх спектр, що характерний для моніторингових технологій, дозволяє виявляти значущі, але не спрогнозовані чинники і їх взаємозв'язки. Спираючись на аналіз психолого-педагогічних джерел, було визначено та схарактеризовано такі критерії і показники формування професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики: професійно-практичний, інформаційно-пізнавальний, особистісно-мотиваційний. Професійно-практичний критерій ґрунтується на базовій, фаховій, інструментальній компетентностях і характеризується формуванням цілей професійної підготовки майбутнього вчителя інформатики, зокрема вибором саме цього фаху та розумінням його ціннісних орієнтирів, рівнем задоволеності студента щодо процесу навчання, вимогами до вдосконалення своєї фахової підготовки, усвідомленням змісту та особливостей професії, здатністю використовувати теоретичні знання при вирішенні фахових завдань, високим рівнем

педагогічних здібностей; спрямованістю на розвиток комп'ютерної грамотності; знанням історії інформатики та обчислювальної техніки, основ інформатики, умінням аналізувати ефективність методів, прийомів, засобів педагогічної діяльності та технологій, які використовуються при вивченні інформатики; знанням специфіки навчання інформатиці; знанням принципів відбору наочного і дидактичного матеріалу; знанням методики саморозвитку, самовдосконалення вчителя. Професійно-практичний критерій включає такі показники: рівень сформованості базових умінь і навичок; практичне використання набутих фахових знань, умінь, навичок в процесі проходження педагогічних практик; рівень володіння інформаційними технологіями.

Інформаційно-пізнавальний – на інформаційній, аналітичній, проєктивній, науково-дослідницькій компетентностях і включає якість подання та засвоєння інформації. Засвоєна інформація є базою для розвитку аналітичного мислення як одного із провідних пізнавальних процесів особистості, на основі якого відбувається проєктна та науково-дослідницька діяльність. Інформаційно-пізнавальний критерій включає такі показники: рівень засвоєння інформації; розвиненість аналітичного мислення; здатність до створення проєктів; схильність до науково-дослідницької діяльності. Особистісно-мотиваційний критерій базується на комунікативній (здібності до педагогічної комунікації, володіння певною системою вмінь і навичок міжособистісного спілкування, здатність спілкуватися з експертами інших галузей) та міжособистісної (здатність до критики, самокритики, робота в команді) компетентностях та виявляється у ставленні майбутнього вчителя інформатики до оволодіння вміннями та навичками обраної спеціальності; у рівні сформованості професійно важливих і необхідних якостей та здібностей особистості. За цим критерієм у студента визначається рівень здібностей до вивчення способів, прийомів, методів формування інтересу до інформатики у школярів, через зацікавленість у можливостях їх використання та потреби використання для оптимізації освітнього процесу на уроках інформатики. Зазначений критерій включає такі показники: ставлення до обраного фаху; рівень прояву особистісних та професійно-значущих якостей на основі самооцінки; визначення прагнення до самоосвіти та саморозвитку; здатність до самоосвіти та саморозвитку; рівень мотивації до навчання.